

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

Competencies of Educational Institution Administrators Affecting Academic
Affairs Administration of Basic Education Institutions as Perceived by
Teachers under Surin Primary Educational Service Area Office 1

จุฑารัตน์ พงทวี^{1*}, ศักดิ์สิทธิ์ ขัตติยาสุวรรณ² และ สำเริง บุญโต³

Jutharat Pongtavee^{1*}, Saksit Khattiyasuwan², and Samroeng Boonto³

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ

Graduate School, Rajapark Institute, Thailand

Corresponding author. E-mail: jutharatyothin@gmail.com^{1}

Received January 18, 2025; Revised March 18, 2025; Accepted May 10, 2025

Abstract

This research aimed to study the competencies of educational institution administrators. 2) to study academic affairs administration of basic education institutions, 3) to study the relationship between competencies of educational institution administrators and academic affairs administration of basic education institutions, 4) to study competencies of educational institution administrators affecting academic affairs administration of basic education institutions as perceived by teachers under Surin Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 340 teachers, selected through proportional stratified random sampling. A questionnaire was used as the research instrument, with an overall reliability coefficient of .985. Data analysis included percentages, means, standard deviations, Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient, and multiple regression analysis. The research results were found as follows: 1) The competencies of educational institution administrators were at the highest level as a whole. 2) The academic affairs administration of basic education institutions was at its highest level as a whole. 3) The relationship between competencies of educational institution administrators and academic affairs administration of basic education institutions was a positive correlation at a high level, .82, and was significant at the level .01. 4) Competencies of educational institution administrators affecting academic affairs administration of

Basic Education Institutions under Surin Primary Educational Service Area Office 1 included curriculum instruction, assessment and evaluation of learning, educational quality assurance, educational administration, morality, professional ethics, student affairs and activities, and academic leadership. They predicted the variance of academic affairs administration of Basic Education Institutions under Surin Primary Educational Service Area Office 1 measured an average of 73.40% and was a significant level of .05. These could be formed as the regression equations of raw score were $Y = 1.10 + 0.35X_4 + 0.25X_3 + 0.20X_6 + 0.18X_7 - 0.12X_5 - 0.10X_2$ and standardized score was $Z = 0.41Z_4 + 0.29Z_3 + 0.25Z_6 + 0.21Z_7 - 0.14Z_5 - 0.10Z_2$.

Keywords: competencies; administrators; academic affairs administration; Surin primary educational service area office 1

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 340 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .985 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถพยากรณ์ความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 73.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 1.10 + 0.35X_4 + 0.25X_3 + 0.20X_6 + 0.18X_7 - 0.12X_5 - 0.10X_2$ คะแนนมาตรฐาน คือ $Z = 0.41Z_4 + 0.29Z_3 + 0.25Z_6 + 0.21Z_7 - 0.14Z_5 - 0.10Z_2$

คำสำคัญ: สมรรถนะ; ผู้บริหารสถานศึกษา; การบริหารงานวิชาการ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบัน แผนการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2018) การบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร ต้องใช้ความสามารถที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทที่ปฏิบัติ ซึ่งเรียกว่าสมรรถนะ (Competency) (Pinitapirak & Sittitune, 2021) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาการทำงานกับคนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถที่มีสมรรถนะ หากผู้บริหารขาดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา (Sangkham & Poophayang, 2024) ในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรเริ่มจากการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด ผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงจะสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน มีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาในใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ตามมาตรฐานการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา ถือเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องตระหนักและมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญอย่างรอบด้านพร้อมกับมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานศึกษา (Julinton, 2017)

จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห้วงค์กร (SWOT Analysis) พบว่า สภาพปัญหาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับการแก้ไขอยู่บางประการ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล 2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยโดยรวม 43.86 ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศ แต่เมื่อพิจารณา รายกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพผู้เรียนและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (The Surin Primary Educational Service Area Office 1, 2023) การที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผลสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาที่เกิดจากผู้บริหารที่มีขีดความสามารถและมีสมรรถนะสูง ย่อมประเมินได้จากคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูงย่อมส่งผลให้ครูผู้สอนมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามไปด้วย สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และบริบทของสังคมรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารงานวิชาการ (Sae-Khow, 2022)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาพความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษายังขาดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่เป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานให้เกิดผลสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการกำหนดนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน และวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
4. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนทั้งหมด 290 แห่ง จำนวน 2,882 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (Silpcharu, 2020) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ขอบเขตด้านเวลาที่ใช้ในการวิจัย ระหว่างเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะ (Competency) เป็นคุณสมบัติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทำงาน อธิบายลักษณะของบุคคลว่าเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็ง มีสองส่วนหลัก คือ ส่วนที่เห็นได้ง่าย (เหนือผิวน้ำ) หมายถึง องค์ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills) ที่พัฒนาง่าย ส่วนที่มองไม่เห็น (ใต้ผิวน้ำ) หมายถึง แรงจูงใจ (Motives), อุปนิสัย (Traits), ภาพลักษณ์ภายใน (Self-image), และบทบาทในสังคม (Social role) ซึ่งสมรรถนะที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของบุคคล และคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน (McClelland, 1973)

Saenduang (2022) กล่าวว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นบุคลิกลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ ทักษะคิด ความเชื่อและอุปนิสัย สามารถวัดหรือสังเกตได้จากพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกมาให้เห็น อาจเกิดได้จากพรสวรรค์ที่ติดตัวมา จากประสบการณ์ในการทำงาน การฝึกอบรม รวมถึงระดับของความสามารถในการปรับใช้กระบวนการทบทวนเพื่อการพัฒนาให้เกิดคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา

Yayuri (2018) ได้ให้ความสำคัญของสมรรถนะว่า มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและองค์กร เพราะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทันตามกำหนดเวลา เป็นหัวใจของการนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จของการดำเนินงาน มีความเจริญก้าวหน้าและองค์กรจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กรที่จะต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน

คุรุสภา ได้กำหนดสมรรถนะสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 7 ด้าน (The Teachers' Council of Thailand, 2024) ดังนี้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ

สรุปได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ ทักษะคิดในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลเป็นหัวใจของการนำองค์กรไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จของการดำเนินงาน ตามกรอบสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาที่กำหนดสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทาง เพื่อให้การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพ จึงถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหาความสนใจและให้ความสำคัญอย่างมาก (Office of the Basic Education Commission, 2009)

Sae-Khow (2022) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการทุกอย่างในสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนด จนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การวัดประเมินผล 5) การนิเทศการศึกษา และ 6) การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

Soisang (2023) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษาตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามการวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ การวิจัย ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนงานต่าง ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ 7) การนิเทศการศึกษา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ โดยใช้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการต่าง ๆ นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา จนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

Sae-Khow (2022) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเมืองชะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชะเชิงเทรา เขต 1 พบว่าสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก เนื่องจากผู้บริหารมีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้การดำเนินงานในทุกด้านของสถานศึกษาขับเคลื่อนและนำสู่การปฏิบัติตามแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และวัดผลประเมินผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เพื่อนำไปสู่การประเมินสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

Mookkharak and Noichan (2024) ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการบริการที่ดี ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการสื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ และด้านการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่ใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารงานให้เป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาอบรมการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน กิจกรรมทุกประเภทภายในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถนะของผู้บริหารที่แสดงออกมา ย่อมส่งผลถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะในการบริหารงานในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 2,882 คน จากสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 290 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 340 คน โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (Silpcharu, 2020) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นตัวแบ่งชั้น ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามการรับรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของ Likert (Silpcharu, 2020) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.985

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 340 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ รองลงมา คือ ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียนและน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษา

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา รองลงมา คือ การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และน้อยที่สุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการวิจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีสาระสำคัญดังนี้

ตารางที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

Table 1 Competencies of Educational Institution Administrators

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (Competencies of Educational Institution Administrators)	ระดับการรับรู้ (Perception level)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (In terms of Professional Development)	4.53	0.40	มากที่สุด (highest level)
2. ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ (In terms of Academic Leadership)	4.55	0.34	มากที่สุด (highest level)
3. ด้านการบริหารสถานศึกษา (In terms of Educational Administration)	4.50	0.40	มากที่สุด (highest level)
4. ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ (In terms of Curriculum Instruction Assessment and Evaluation of Learning)	4.51	0.41	มากที่สุด (highest level)
5. ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน (In terms of Student Affairs and Activities)	4.57	0.40	มากที่สุด (highest level)
6. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (In terms of Educational Quality Assurance)	4.55	0.43	มากที่สุด (highest level)
7. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (In terms of Morality Professional Ethics)	4.60	0.40	มากที่สุด (highest level)
รวม (Total)	4.54	0.34	มากที่สุด (highest level)

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.40)

ตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Table 2 Academic Affairs Administration of Basic Education Institutions

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Academic Affairs Administration of Basic Education Institutions)	ระดับการรับรู้ (Perception level)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (In terms of Curriculum Development)	4.52	0.42	มากที่สุด (highest level)
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (In terms of Instructional Management in Educational Institutions)	4.54	0.43	มากที่สุด (highest level)
3. ด้านการวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน (In terms of Assessment, Evaluation, and Credit Transfer)	4.62	0.38	มากที่สุด (highest level)
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (In terms of Research for Educational Quality Improvement)	4.50	0.50	มากที่สุด (highest level)
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ (In terms of Development of Materials, Innovation, and Learning Resources)	4.53	0.46	มากที่สุด (highest level)
6. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (In terms of Internal Quality Assurance in Educational Institutions)	4.61	0.41	มากที่สุด (highest level)
7. ด้านการนิเทศการศึกษา (In terms of Educational Supervision)	4.65	0.35	มากที่สุด (highest level)
รวม (Total)	4.57	0.36	มากที่สุด (highest level)

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.35) รองลงมาคือ ด้านการวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.50)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X) กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง (r_{xy} = 0.823) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) มากที่สุด คือ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผล

การเรียนรู้ (X4) รองลงมาคือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (X6) และน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารสถานศึกษา (X3)

4. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู พบว่า มีจำนวน 6 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (X4) ด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษา (X6) ด้านการบริหารสถานศึกษา (X3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X7) ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน (X5) และ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ (X2)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแต่ละขั้นตอน

Table 3 Results of Stepwise Multiple Regression Analysis

ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor variable)	B	β	t	Sig.
1. ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (X ₄) (In terms of Curriculum Instruction Assessment and Evaluation of Learning)	0.35	0.41	5.87	.000
2. ด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษา(X ₆) (In terms of Educational Quality Assurance)	0.20	0.25	4.06	.000
3. ด้านการบริหารสถานศึกษา(X ₃) (In terms of Educational Administration)	0.25	0.29	4.58	.000
4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X ₇) (In terms of Morality Professional Ethics)	0.18	0.29	3.91	.000
5. ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน (X ₅) (In terms of Student Affairs and Activities)	- 0.13	- 0.14	-2.10	.037
6. ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ (X ₂) (In terms of Academic Leadership)	- 0.10	- 0.10	-2.07	.039
R = 0.857, R ² = 0.734 , constant = 1.10 , Std.E. = ±0.18				

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแต่ละขั้นตอน สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู พบว่า ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (X₄) เป็นตัวพยากรณ์ได้ดีที่สุด สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดีที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารสถานศึกษา(X₃) และน้อยที่สุดคือ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ (X₂) โดยตัวแปรทั้งหมดรวมกันพยากรณ์แปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้ร้อยละ 73.40

5. การพยากรณ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู สามารถเขียนสมการการถดถอยได้ ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ คือ $Y = 1.10 + 0.35X_4 + 0.25X_5 + 0.20X_6 + 0.18X_7 - 0.12X_5 - 0.10X_2$ และสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = 0.41Z_4 + 0.29Z_5 + 0.25Z_6 + 0.21Z_7 - 0.14Z_5 - 0.10Z_2$

อภิปรายผล

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ รองลงมา คือ ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียนและน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมและพัฒนาผู้ร่วมงานให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารและมีคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meewara (2017) เรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทองตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sansook et al. (2022) เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการวัดคุณภาพของสถานศึกษา ถือเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหาร ต้องใช้ทักษะความสามารถในการวางแผน ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการนิเทศที่เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ให้การนิเทศและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Tapalad et al. (2018) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์การ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ ด้านการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanthong et al. (2022) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 พบว่า การบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครูมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด คือ การนิเทศ การศึกษา

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามการรับรู้ของครู พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีกระบวนการในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่กระบวนการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติการสอน ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาหรือการนำสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา และประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความคล่องตัว เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sae-Khow (2022) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเมืองจะเข้เชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เชิงเทรา เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเมืองจะเข้เชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เชิงเทรา เขต 1 พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sonjai and Phramaha Kraiwan Jinadattiyo (2024) เรื่องสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีจำนวน 6 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suksorn and Techawattanasiridumrong (2020) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องงานวิจัยของ Mookkharak and Noichan (2024) เรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงเท่ากับ .944 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผล

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ รองลงมา คือ ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียนและน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษา

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา รองลงมา คือ การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และน้อยที่สุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X) กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (Y) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.823$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน (Y) มากที่สุด คือ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ (X_4) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (X_6) และน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารสถานศึกษา (X_3)

4. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู พบว่า มีจำนวน 6 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (X_4) ด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษา (X_6) ด้านการบริหารสถานศึกษา (X_3) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ (X_7) ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน (X_5) และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ (X_2)

5. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู พบว่า มีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (X_4) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (X_6) ด้านการบริหารสถานศึกษา (X_3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (X_7) ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน (X_5) และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ (X_2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 73.40 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบแนบ คือ $Y = 1.10 + 0.35X_4 + 0.25X_3 + 0.20X_6 + 0.18X_7 - 0.12X_5 - 0.10X_2$ คะแนนมาตรฐาน คือ $Z = 0.41Z_4 + 0.29Z_3 + 0.25Z_6 + 0.21Z_7 - 0.14Z_5 - 0.10Z_2$

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการอบรมและพัฒนาทักษะในด้านการบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนวทาง ประสบการณ์ในการบริหารระหว่างผู้สถานศึกษาผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ Professional Learning Community (PLC) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 จากการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครูมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาดูควรวิเคราะห์การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยภายในโรงเรียนมากขึ้น กระตุ้นให้ครูเป็นนักคิด นักเขียน และเฝ้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ สร้างแรงจูงใจและให้ความสำคัญกับผลงานวิจัยที่ครูทำขึ้น โดยการส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของผู้ทำวิจัย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น

1.3 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางในความเป็นผู้นำทางวิชาการ และการพัฒนาวิชาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีพัฒนาความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรจัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 จากการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้, ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, ด้านการบริหารสถานศึกษา, ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ, ด้านกิจการและกิจกรรมนักเรียน และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริม จัดการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดกับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

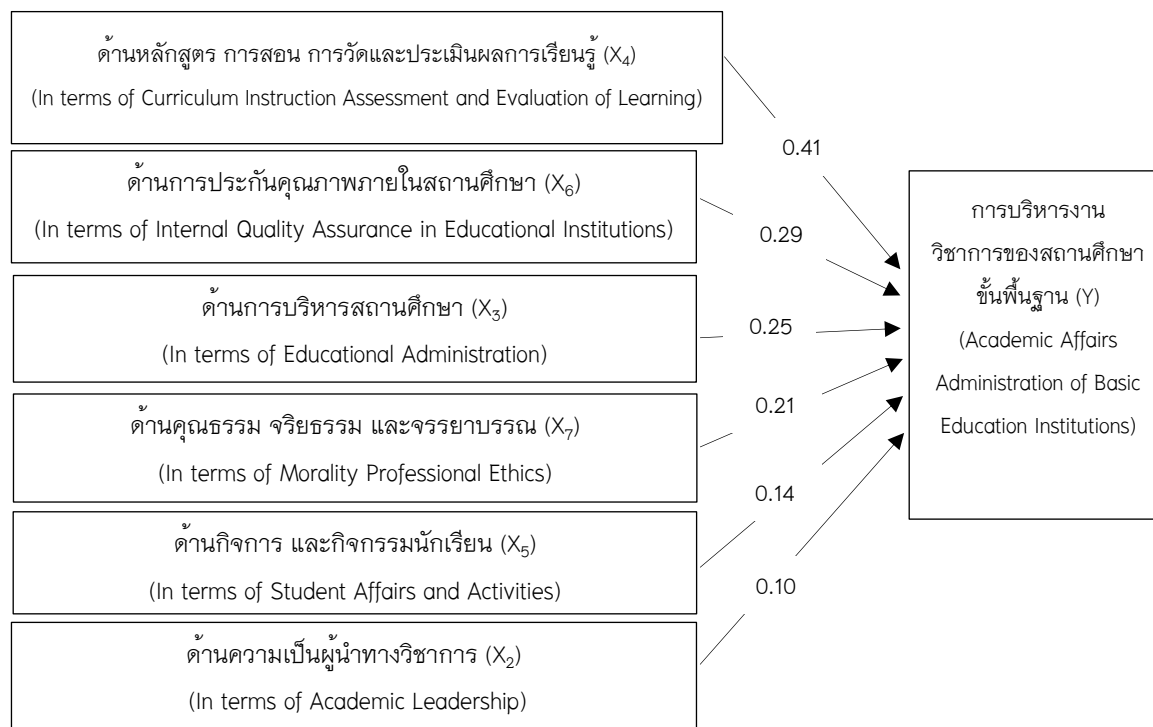
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เช่น ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านภาวะผู้นำ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมสามารถพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู ดังรูปภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามการรับรู้ของครู

Figure 1 competencies of educational institution administrators effecting to academic affairs administration of basic education institutions as perceived by teachers

จากรูปภาพประกอบที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร 6 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์แปรปรวนของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 73.40 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = 0.41Z_4 + 0.29Z_3 + 0.25Z_6 + 0.21Z_7 - 0.14Z_5 - 0.10Z_2$

References

- Julinton, K. (2017). *Competency of school administrators in Khaokhitchakut district under the Chanthaburi primary educational service area office 2*[Master's Thesis, Burapha University].
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1–14.

- Meewara, P. (2017). *Competence of school administrators under the office of primary education service area ang thong according to the professional standards of the Teachers' Council of Thailand*[Master's Thesis, Ramkhamhaeng University].
- Mookkharak, I., & Noichan, N. (2024). Administrator competencies affect academic administration in educational institutions Northern Krungthong district group under Bangkok Metropolitan Administration. *Journal of Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)*, 6(1), 301–316. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/270540>
- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Teacher's administrative work manual*. Thailand Agricultural Cooperative Federation.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *National Strategy (2018–2027)*. Office of the National Economic and Social Development Council.
- Pinitapirak, N., & Sittitune, T. (2021). The competencies of basic education school administrators under the office of primary education service area, Samutprakarn district 1. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, 8(2), 328–342. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/251135>
- Sae-Khow, K. (2022). *The relationship between the competency of administrators and the academic administration of the Muang Chachoengsao School Group 1 under the office of Chachoengsao Primary Educational Service Area 1*[Master's Thesis, Burapha University].
- Saenduang, T. (2022). *School administrators' competencies affecting school administration in the 21st century under secondary educational service area office 18, Chonburi province* [Master's Thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Sangkham, P., & Poophayang, P. (2024). The development of performance indicators for school administrators of world class standard school the secondary educational service area office Chaiyaphum. *Journal of Research and Innovation for Sustainability*, 1(2), 37–50. <https://doi.org/10.14456/jris.2024.9>
- Sansook, K., Duangchatom, S., & Pimpabut, C. (2021). Competencies of school administrators affecting the effectiveness of schools under the office of Nakhon Phanom primary education service area office 2. *Journal of Educational Administration and Leadership Sakon Nakhon Rajabhat University*, 10(39), 284–293. <https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=1112>

- Soisang, S. (2023). *Teacher's behavior according to Promawiharn 4 Principles affecting academic administration of schools according to teachers' opinions under Buriram secondary educational service area office*[Master's Thesis, Rajapark Institute].
- Sonjai, S., & Phramaha Kraiwan Jinadattiyo. (2024). Administrator's competency effecting the academic affairs administration in school under Bangkok metropolitan. *Journal of Institute of Trainer Monk Development*, 7(2), 181-193. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/view/267422>
- Suksorn, W., & Techawattanasiridumrong, W. (2020). The relationship between the creative leadership and academic management of the school administrators in secondary school under the secondary educational service area office 3 in Phranakhon Si Ayutthaya. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(10), 351-362. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/247540>
- Silpcharu, T. (2020). *Research and statistical analysis using SPSS and AMOS* (18th ed.). Business R&D Ordinary Partnership.
- Tapalad, P., Chamnan, S., & Chaichompu, S. (2018). Instructional leadership of administrators affecting academic administration of school in Nikompattana school group under Rayong primary educational service area office 1. *SWU Educational Administration Journal*, 16(31), 149-162. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/14778/11985>
- The Surin Primary Educational Service Area Office 1. (2023). *Basic education development plan (2023-2027)*. Policy and Planning Group, The Surin Primary Educational Service Area Office 1.
- The Teachers' Council of Thailand. (2024, August 22). *Knowledge, Competence, and Professional Experience of Teachers, School Administrators, Education Administrators, and Educational Inspectors According to the Teachers Council Regulations on Professional Standards, B.E. 2556 (2013)*. The Teachers' Council of Thailand. https://catalog.ksp.or.th/dataset/dataset_11_05/resource/67bb8879-3b70-4391-ab7a-7fb720d70b3a
- Yayuri, C. (2018). *A study of the relationship between core-competency and performance effectiveness of the personnel working under community development offices in 3 southern border provinces*[Master's Thesis, Thaksin University].

Wanthong, T., Pongpittaya, K., & Prachongchit, S. (2022). The relationship between managerial skills of school administrators and academic administration of school in Nakhompaththana Cluster under Rayong primary educational service area office 1. *SWU Educational Administration Journal*, 19(37), 195–208. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/15475/12421>